

ОСОБЛИВОСТІ СТАНОВЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САНАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Лященко Н. В.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету

Попова Ю.С.,

здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Баришевська І.В.,

канд .екон .наук, доцент кафедри фінансів,

банківської справи та страхування,

Миколаївський національний аграрний університет,

м. Миколаїв, Україна

Досліджено термін «фінансова санація» й особливості становлення фінансової санації підприємства.

***Ключові слова:** фінансова санація, підприємство, становлення.*

Термін санація суб'єктів господарювання тісно пов'язаний з такими категоріями як банкрутство та неплатоспроможність. Ці питання розглядали ще наші пращури, зокрема у Київській Русі в разі настання кризової ситуації законодавство надавало можливість боржнику виправити дану ситуацію. У «Руській Правді» [1] Ярослава Мудрого зазначено, що «коли банкрутство купця

станеться через нещасливу пригоду, а не через його недбалість, тобто коли потоне корабель або пропаде товар під час війни чи від вогню, то кредитор не вправі вимагати свої гроші негайно, взяти його в неволю чи продати; купець може сплачувати свої борги частками, бо шкода – з Божої волі, а він сам не винен; а от коли купець втратить своє майно внаслідок пияцтва, або вдавшись до карних справ, або через власну безпорадність, то вже воля кредитора – дати йому «прольонгату» або продати його разом з усім майном» [1].

У сучасній Україні вітчизняні дослідники виділяють чотири етапи формування відносин фінансової санації та банкрутства. Перший етап розпочався 1991 р. з ухвали базових законів: «Про підприємництво», «Про цінні папери і фондову біржу», «Про банки і банківську діяльність» [3]. Другий етап був пов'язаний з ухваленням Закону України «Про банкрутство» № 2343-ХІІ від 14 травня 1992 р. Третій етап (1994 - 1997 рр.) дав змогу підготувати та ухвалити закон у новій редакції. Четвертий етап розпочався 1999 р. з набуттям чинності Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» № 784-ХІV від 30 червня 1999 р. [3].

У Законі «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» виділяють поняття «санація» і «досудова санація». «Санація – система заходів, що здійснюються під час провадження у справі про банкрутство з метою запобігання визнанню боржника банкрутом та його ліквідації, спрямована на оздоровлення фінансово-господарського становища боржника, також задоволення в повному обсязі або частково вимог кредиторів шляхом кредитування, реструктуризації підприємства, боргів і капіталу та зміну організаційно-правової та виробничої структури боржника» [2].

Законом визначено два шляхи відновлення платоспроможності боржника:

- санація до порушення справи про банкрутство (досудова санація);
- санація при порушенні провадження у справі про банкрутство [5].

«Досудова санація – система заходів щодо відновлення платоспроможності боржника, які може здійснювати власник майна боржника, інвестор, з метою запобігання банкрутству боржника шляхом реорганізаційних,

організаційно-господарських, управлінських, інвестиційних, технічних, фінансово-економічних, правових заходів відповідно до законодавства до початку порушення провадження у справі про банкрутство» [5]. Судова і досудова санація, незважаючи на схожість завдань, мають певні переваги і недоліки, які представлені на рис. 1.

Рисунок 1 – Переваги та недоліки досудової і судової санації суб'єктів господарювання

Джерело: побудовано авторами за даними [5,4]

Санація повинна проводитись лише після порушення справи про банкрутство, зауважимо, що у цьому контексті обмежується використання способів підтримки потенційно життєздатних підприємств, особливо враховуючи, що це твердження йде всупереч меті системи регулювання неспроможності підприємств — забезпеченні стійкості і поступального розвитку економіки.

Фінансова санація є багатогранним поняттям, що розглядається в контексті оздоровлення та реалізується лише у фінансовій формі за допомогою фінансових

інструментів не тільки у процесі судового провадження, але і у варіанті досудового вирішення проблеми неплатоспроможності суб'єкта господарювання [2].

Фінансове регулювання відбувається, з одного боку, через стимулювання одних сегментів економічної системи шляхом концентрації в них фінансових ресурсів, а з іншого - через стримування інших сегментів на основі обмеження обсягу вступників у них фінансових ресурсів. Таким чином, фінансове регулювання - це вплив на економічні та соціальні процеси, спрямоване на запобігання можливих або усунення наявних диспропорцій, забезпечення розвитку передових технологій і соціальної стабільності, шляхом концентрації фінансових ресурсів в одних сегментах ринку та обмеження зростання обсягу фінансових ресурсів у інших [5].

Крім цього, зазначимо, що на будь-якому нормально функціонуючому підприємстві завжди проходять організаційні зміни, проте класифікувати їх як санаційні заходи воно не зможе, не маючи відповідних підстав для їх застосування. Також необхідно зауважити, що коли є ознаки “захворювання” на підприємстві, навряд чи можна його називати “здоровим”, а профілактичні заходи — ефективними при хворобі. Вважаємо, що процедура санації повинна застосовуватись не лише на етапі глибокої кризи, а й на більш ранній стадії при порушенні стабільної діяльності підприємства.

Отже, на нашу думку, санація – це комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямованих на запобігання банкрутству суб'єкта господарювання і підтримку його діяльності шляхом: відновлення платоспроможності і ліквідності в короткотерміновому періоді, прибутковості і визначеного рівня конкурентоспроможності – у довготерміновому періоді за підтримки всіх зацікавлених суб'єктів. Наведене тлумачення санації, на відміну від існуючих, суттєво полегшує та розширює розуміння її економічного змісту та є основою для подальшого дослідження. Складна економічна ситуація в Україні, погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання вимагають постійного перегляду законодавчої та нормативно – правової бази у сфері банкрутства.

Важливе значення для удосконалення вітчизняного законодавства має вивчення та імплементація зарубіжного досвіду у сфері регулювання відносин неспроможності, що дозволить сформувати ефективний механізм фінансового оздоровлення підприємств–боржників.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Білоконь Т. М. Санація підприємств: організаційно-економічний механізм: [монографія]. В.: ВНТУ, 2010. 152 с.
2. Мартиненко В. М. Джерела фінансування санації промислових підприємств. URL: <http://archive.nbuv.gov.ua> [дата звернення: 10.09.19].
3. Пепа Т. В. Управління фінансовою санацією підприємств: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2008. 440 с.
4. Полторак А. С. Антикризова стратегія та її місце в системі антикризового управління промисловим підприємством. Економіка і управління. К.: 2017. № 3.
5. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом: Закон України від 14. 05. 1992 № 2343-ХІІ. . URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> [дата звернення: 16.09.19].
6. Штангрет А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств: навчальний посібник. Л.: Українська академія друкарства, 2010. 337 с.

***Annotation:** The term «financial rehabilitation» and peculiarities of formation of financial rehabilitation of the enterprise are investigated.*

***Key words:** financial rehabilitation, entrepreneurship, formation.*